

Inatsisartunut ilaasortamut
Marianne Paviasen
Inuit Ataqtigiit

Malitseqartitsineq, Kuannersuit pillugu § 37 naapertorlugu apeqquteqaammut nr. 191-2022-mut akissut

Inatsisartut suleriaasianni § 37, imm. 1 naapertorlugu apeqqutit matuma kinguliani allassimasut Naalakkersuisunut saqqummiuppatit, taakkualu matumani akissuteqarfigineqarput.

Apeqqutit siullermeertumik ulloq 4. november 2022 akissuteqarfigineqarput, tassanilu ajoraluartumik apeqqutit tamaasa tamakkiisumik akissuteqarfigisinnaasimangilakka.

Taamaalilluni apeqqummut 4-mut malitseqartitsilluni akissuteqarnissaq neriorsuutigineqarpoq:

Kuannersuarni misissueqqaarluni nunaminertamik siullerpaammik qinnuteqartoqarnerani innuttaasut peqataatinneqarsimanginnerat Naalakkersuisunit qanoq iliuseqarfiginiarneqarpa?

A) LO-Konventioni nr. 169 unioqqutinneqarsimasoq Naalakkersuisunit upernarsarneqarsinnaava?

Apeqqummut 4-mut akissut:

Misissueqqaarnissamut aamma aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersissutinik tunniussinermi, kiisalu taakkua allamut tunniunneqarnerannut atatillugu, aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmut naapertuuttumik tamanut ammasumik tusarniaasoqartanngilaq. Ingerlatassanut aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi § 87a naapertorlugu avatangiisinut imaluunniit inuiaqatigiinni pissutsinut annertuumik sunnuteqarsinnaassasut ilimagineqarneranut atatillugu taamaallaat tamanut ammasumik tusarniaanerit ingerlanneqartarput. Misissueqqaarnissamut aamma aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersissutinik tunniussineq imaluunniit taakkualu allamut tunniunneqarnerat, avatangiisinut imaluunniit inuiaqatigiinni pissutsinut annertuumik sunnuteqarsinnaasutut ilimagineqanngilaq, tassami akuersissut imminermini ingerlatassanut annikitsuaraannarnut taamaallaat pisinnaatitaaffiliisarmat. Taamaalilluni pisuni taaneqartuni tamanut ammasumik tusarniaanissamut inatsimmi tunngavissaqanngilaq.

Naalakkersuisut imaluunniit Aatsitassanut Inatsisillu Atuutsinneqarnerannut Naalakkersuisoq piginnaatinneqarnerit malillugit akuerseqqaarlutik akuersissutinik tunniussinerit aamma akuersissutinik allamut tunniussinerit ingerlanneqartarput.

Ulloq: 04-05-2023
Suliap nr. 2022 - 20295

Postboks 930
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 68 00
Fax (+299) 32 43 02
E-mail: asn@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Apeqqummut 4A-mut akissut:

Suliassaqarfinni akisussaaffigilerlugit tiguneqareersuni inuiaat kalaallit pisinnaatitaaffiisa, ataatsimoortuni taamatullu ataasiakkaani, isumannaarnissaat illersornissaallu Naalakkersuisut pisussaaffigaat.

Taamaattoq tamanna isumaqanngilaq nunani tamalaani isumaqatigiissut malillugu nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffii ataasiakkaanit imaluunniit eqimattanit Naalakkersuisut tungaannut patsisiginiarneqarsinnaasut. Taamaalilluni Inuit Pisinnaatitaaffiitut Ingerlatsiviup nalunaarusiaani ”Kalaallit Nunaanni inuit pisinnaatitaaffii – killiffik 2016”, oqaatigineqarpoq:

” Ilaanneeriarluni taaneqartarpoq Kalaallit Nunaanni innuttaasut ilaat nunap inoqqaavisut pisinnaatitaaffeqartutut Danmarkimuinnaanngitsoq kisiannili aamma Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussanut piumasqaateqarsinnaasut. Ammit qalipaataat pissutigalugu assigiinngisitsinermut Naalagaaffiit Peqatigiit ataatsimiititaliaata assersuutigalugu Højesteretip 2010-mi eqqartuussutaa isornartorsiorpaa, innuttaasuni ataatsimooqatigiiaat nunat inoqqaaviunerannik aalajangersaanermi imminut kinaassuseqartinnerup aalajangiisutut tunngavigineqartariaqarnera Danmarkimut innersuussutigalugu. Ilanngullugulu ilaanneeriarluni oqartoqartarpoq inuit qangaani imaluunniit qangatoortumik inooriaatsimik attassiinnartut, assersuutigalugu piniartut, Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussanut nunap inoqqaavisut pineqarnissartik piumasqaatigisinnaagaat. Naggataagullu ilaanneeriarluni oqartoqartarpoq inuiaassutsikkut kalaaliusut tassaasut nunap inoqqaavi, taamaattumillu Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat tungaannut immikkut ittunik pisinnaatitaaffeqartut.

Nunalli inoqqaavisa pisinnaatitaaffii siullertut tassaapput, nunap inoqqaavisa nunap ilaanik, piniarsinnaatitaanermik, sulinermi atugarisanik il.il. pissaanilinnut avataanersunut piumasqaateqarsinnaanerannut ataatsimoorussamik pisinnaatitaaffii. Taamaattumik pisinnaatitaaffiit taakku nunap inoqqaavisa akornanni inunnit ataasiakkaanit imaluunniit ataatsimooqatigiinnit pisinnaatitaaffiginiarlugit piumasqaatigineqarsinnaanngillat, pineqartoq pineqartulluunniit Kalaallit Nunaanni innuttaasut sinnerannit allaanerussuteqaralarunilluunniit (assersuutigalugu inooriaatsikkut, kinguaariissutsikkut oqaatsitigulluunniit). Kalaallit Nunaanni innuttaasut tassaapput nunap inoqqaavi, taamaattumik innuttaasut ilaannai nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffiit innuttaasut sinnerinut piumasqaateqarsinnaanngillat.”

Taamaattumik ILO-mi nunani tamalaani isumaqatigiissut nr. 169
naammassineqarsimanngitsoq, Naalakkersuisut uppersarsinnaanngilaat.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga
Med venlig hilsen
Best Regards

Aqqaluaq B. Egede

Inatsisartunut ilaasortamut
Marianne Paviasen
Inuit Ataqtigiit

Kuannersuit pillugu § 37 naapertorlugu apeqquaqammut nr. 191-2022-mut akissut

04-11-2022
Suliap nr. 2022 - 20295

Inatsisartut suleriaasianni § 37, imm. 1 naapertorlugu apeqquatinik Naalakkersuisunut saqqummiussaqaqputit, taakkualu matumani akissuteqarfigineqarput.

Postboks 930
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 68 00
Fax (+299) 43 02
E-mail: asn@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Apeqqut 1:

Kuannersuarni Danskit aatsitassarsiorlutik misissuisimanerisa kingunerisaannik putorsualiorfigineqarsimasup qarajarnera eqqakkat asuli uninngatiinnarneqartut qanoq iliuuseqarfiginiarneqarpat?

Apeqqummut 1-imut akissut:

Ataatsimut isigalugu paasissutissiissutigineqarsinnaavoq Kuannersuarni sulluliat marluummata, tamarmik naalagaaffiup uranimik aatsitassarsiorluni misissuinerata nalaani (Risø-mi suliassaq) 1970-ikkunni assanneqarsimallutik.

Eqqagassat Kuannersuarni aatsitassarsiorfimmut sulluliamut isertarfiup eqqaaniittut Naalakkersuisut ilisimavaat. Maannamut najoqqutassat annertunerusumik nalilersorneqariinngippata, saliinissamik maannakkorpiaq Naalakkersuisut pilersaaruteqanngillat.

Apeqqut 2:

Kuannersuarni aatsitassarsiorluni misissuiffigineqarsimasup putorsuup qarajarnerani eqqakkat uninngasut inuit peqqissusaannut akornusiisinnaasunik imaqarpat?

- A. Eqqakkat taakku sunik imaqarpat?
- B. Pinngortitamut avatangiisimullu mingutitsisuuppat?
- C. Putorsuup matuneqarsimagaluartup matuata aserfallassimasup nutaamik matuneqarnissaanik eqqarsaatersortoqarnerpa?

Apeqqummut 2-mut akissut:

A aamma B.

Naalakkersuisut eqqakkat Kuannersuarni aatsitassarsiorfimmi sulluliat isertarfiisa eqqaaniittut nalilersorneqarsimanerat upalungaarsimanermut peqqissutsimullu aalajangersimasumik nutartigaasunik paasissutissartallit piginngilai.

Tamatuma saniatigut Aatsitassanik Suliassaqarfinnut Avatangiisinut Aqutsisoqarfik akissuteqaammut matumunnga DCE-imiit ilanngussassamik piniarpoq:

”2001-imi Kuannersuarni avatangiisinik misissuineq pillugu nalunaarusiami taamanikkut Danmarkip avatangiisinut misissuisarfia inerniliivoq: 1982-imi aamma 1983-imi Kalaallit Nunaata kujataani Narsap eqqaani Kuannersuarni uranimik saffiugassamik paaasoqarpoq. Saffiugassap taassuma ilaa misissugassanik suliaqarnissamut atugassatut Roskilde-p eqqaani Riso-mi misileraavimmukaanneqarpoq. Saffiugassap ilaa Kuannersuit ataanni qaleriiaarlugit inissinneqarput, aammalu saffiugassap ilaa aatsitassarsiorfiup isertarfiata silatinnguani qaqqap innaatigut kuineqarput. Saffiugassat qaleriiaat aammalu kuineqartut piiarneqarnerminiillu attorneqaratik uninngasimapput. Avatangiisinik misissuinerimi tassani siunertaavoq qaleriiaat taakkua ullumikkut Narsap qooruani, Narsap Kuuani aammalu Narsap Iluata iterlaani, Kuannersuarnut appakaatereermermi kuup kuuffigisaani, avatangiisini paasineqarsinnaasunik sunniuteqarsimanersoq misissornissaa. Saffiugassat qaleriiaat aammalu ujaqqat kuineqartut eqqaanni naasoqarfiit annikitsuinnarmik ajoqusersimapput, aammalu naasoqarfiit nutaat qaleriiaaniit naalersimallutik. Qeqqussat, uillut aamma eqaluit 2001-imi aasaanerani katersorneqarput aammalu pinngoqqaatinut Hg Se As Be V Cr Mn Fe Co Ni Zn Rb Y Zr Nb Mo Cd Sb Ba Pb Th U kiisalu ‘Aatsitassanut qaqutigoortunut’ (La Ce Pr Nd Sm Eu Gd Tb Dy Ho Er Tm Yb Lu) tunngatillugu misissoqqissaarneqarlutik. Pinngoqqaatinut amerlasoorpassuarnit misissorneqartunit taamaallaat ‘Aatsitassat qaqutigoortut’, zirkonium, niobium aamma thorium, nunami naliusunut tunngatillugu qaffasinnerulersimasut, peqatigisaanillu imermi aatsitassarsiorfimiit koorusaartumi annertuunik qaffasinnerulersimasut, paasineqarpoq. Kisiannili taamatut qaffasinnerulersimanera aamma 1976-imi misissugassanik paaanerup pinissaa sioqqullugu, takuneqarpoq. Taamaattoq uumassusilinni misissugassani aqerlup qaffasinnerulersimanera aamma 1976-imi atuussimanersoq, paasissutissanik nalunaarsugaqaqannginnera pissutigalugu, takutinneqarsinnaanngilaq.

Taamaattumik inerniliussaq pingarneq tassaavoq, saffiugassat qaleriiaat aammalu aatsitassarsiorfinniit koorusaarnerit ullumikkut Narsap kuuani aamma Narsap Iluani paasineqarsinnaasunik sunniuteqarsimanngitsut, tassami qaffasinnerulersimasut paasineqartut aamma Kuannersuarni pinngoqqaatini piusuni avatangiisinut pinngortitami sunniinerup malitsigisaanik, 1976-mi takuneqarsimammata. [Erseqqissarneqarpoq aqqq.]

Misissuinerup kingorna saffiugassamik paaasoqarsimanngimmat, Kuannersuarni ullumikkut avatangiisini inissisimaneq allannguuteqarsimanngitsoq imaluunniit 2001-imut sanilliullugu pitsaanerulersimanngitsoq, ilimagineqartariaqarpoq.”

C.

Sullup aappaanut isertarfik peerneqarsimasoq 2019-imi Aatsitassanut Ikummatissanullu Aqutsisoqarfik paasitinneqarpoq. Entreprenøri najukkameersoq ikiortigalugu Aatsitassanut Ikummatissanullu Aqutsisoqarfik isertarfik iluarsaatsippaa. Naalakkersuisoqarfiup nammineerluni, isertarfinnut tunngasut

qanoq isumannaarniarlugit annertunerusunik iliuseqartoqassanersoq, siunissap qaninnerup iluani nalilersorneqassaaq.

Apeqput 3:

Kuannersuarni putorsuup aappaa ammaannartoq kikkunnit akisussaaffigineqarpa?/Kikkut putorsualiarivaat?

- A. Putorsuaq taanna qinngorninnik ulorianartunik aniatitsiva?**
- B. Putorsuaq taanna matuniarneqarpa?**
- C. Matuniarneqanngippat qanoq ililluta qulakkeeqqavarput ulorianartuunngitsoq?**

Apeqqummut 3-mut akissut:

Kuannersuarni sullut marluusut taakkua tamarmik 1970-ikkunni naalagaaffiup uranimik aatsitassarsiorluni misissuinerata nalaani (Risø-mi suliaasaq) assanneqarput. Naalakkersuisut naatsorsuutigaat Naalagaaffik ingerlatanut suliarisaminut, taamanikkullu qimaannakkaminut, suli akisussaasuusoq. Taamaattoq tamanna inatsisitigut suli inaarutaasumik paasinarsisinneqanngilaq.

A.

Naalakkersuisut eqqakkat Kuannersuarni aatsitassarsiorfimmi sulluliat isertarfiisa eqqaanniittut nalilersorneqarsimanerat upalungaarsimanermut peqqissutsimullu aalajangersimasumik nutartigaasunik paasissutissartallit piginngilai.

Taamaattoq sulluliat iluanni qinngornernik ulorianartunik peqarnera, sulluliat silataanut naleqqiullugu, qaffasinnerujussuuvoq. Taamanikkut sulluliani sulisut detektorinik atuipput, kisianni arlaalluunniit annertussutsit inassutigineqartut sinnerlugit qinngorfigitissimannngillat. Sulluliat imminerminni avatangiisinut qinngornernik ulorianartunik aniatitsinngimmata, naalakkersuisoqarfik najoqqutassat malillugit taamak nalililiivoq. Tassa imaappoq, sulluliat silataanniikkaanni, qinngornernik ulorianartunik sunnertittoqarsinnaanngilaq.

B.

Aatsitassanut Inatsisillu Atuutsinneqarnerannut Naalakkersuisoqarfiup pissutsit takusaqqaarusuppai, kisianni maannakkorpiaq isumannaallisaanikkut isertarfiit marluusut tamaasa isumannaatsumik matutinnissaat isumaqanngilaq, tamannalu Naalakkersuisoqarfiup aallartinniarpaa aammalu sapinngisamik piaartumik isumaginarlugu. Aammattaaq sulluliap isertarfiisa silataani qinngornernik ulorianartunik uuttortaasoqarumaarpoq.

C.

Matuma siulianiittoq akissut innersuussutigineqarpoq.

Apeqput 4:

Kuannersuarni misissueqqaarluni nunaminertamik siullerpaammik qinnuteqartoqarnerani innuttaasut peqataatinneqarsimanninnerat Naalakkersuisunit qanoq iliuuseqarfiginiarneqarpa?

A) ILO-Konventioni nr. 169 unioqqutinneqarsimasoq Naalakkersuisunit uppersarneqarsinnaava?

Apeqqummut 4-mut akissut:

Apeqputip qanoq issusaa annertussusaalu pissutigalugit maannakkut apeqput akineqarsinnaanngilaq. Tamatumani inatsisilerituunik annertunerusumik akuutitsinissaq ataqatigiissaarinissarlu pisariaqarpoq. Taamaattumik apeqput sapinngisamik piaartumik akissuteqarfigineqassaaq.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Aqqaluq B. Egede